

Anstcoc

Tomář ó málle, Coláistíte na hInnseas, Gaillimh, ó á chur i n-eagair

Span. Mus. Leaf 5. Ultm. 6.

eanAir, 1939

وَذِي الْحِلَالِ وَالْعُوَدِ.

An Fáċċaċ Sanntaċ

Ba Sapphó mórbh álúinn é a náibh féar agus
sláir ag fár ann. Anncheo is ann riúdó vís
bláca áitne ag súbaidh aniar or cionn an
fear, mar nealtóga; agus bíodh éann
deas de chinn píleátreoige ann. Séarúin
an earráis pléargáidh bláca boga mine
amaic air na chinn reo, bláca a mbíotú dat
an níor agus dat an lile mearsa ma céile
oíche, agus bísóidh rean-eipe de chonad miliú
meallaíoch osra fa bhoisíman. Tágaí éanlaité
an aenig agus luigisír inír na chinn reo,
agus air binnear a scuirci ceoil éinreapú na
páirtí ríte le n-a scuirci clear ag
éirtealéit leo.

"Nac aoradhinn túinn annfeo," a deiridh le n-a céile.

De, táimis an Fatac abailé lá. Bí ré
capair cuairt peacht mblian a tabhairt ar
a éapaid, Spuaigé na cárpe turibé. 1
Seann an acaipín rún bí a páistí le páid aige
páiróite, mar ní fearr mój cannté a bí ann,
asúr éinn ré filleadó vóá éamhlán fém. De
turirse ir d'fhill tús ré na páirtí fá veapar
as rúntaí ra neartachá.

"Céadto reo ar riubal agairt annpín?"
ar ré ma fean-béic Sháib; agur Shreatná
páirtí leo.
"ír liom fénim fénim mo gárrúda fénim,"
ar ar an Fadaí. Bior a fíor rin as cás,
agur ír osam fénim aithním atá cead rúgáireach
ann. D'imiris ré leir guri éigis ré balla
móir airo ma tíméall, agur éiup ré ruar
an ghuathas.

Cuirfeas an tUisceadóir
ar
Lucht Rostaile

Ba doitcheallacl an Fatacl é gan bpréis.
Bi na páipí boéta annín gan aon ait
rúgánta aca. T'fearádatar an boétag, ac ú
an boétag lán de teannac agur de clocha
cruaóta agur níos táinig ré leo. Áir a
seimhí ceaict a bheil taibit téigíosr as riubal
do reacréarnaí taibit fá'n mballa airo agur
iat, ag cainint áir an nsgairtúa álunn a bís
taobh iarrte.

“ Ήρθε αοιδίνην τύμην ανηρίν,” απειπτώ
τε η-α έπιλε.

Táinig an tSeapáin ann agus bí bláth
deaga agus éanachá deaga, ar fud na tíre
frié céile ac amáin i ngairdín an Fatais
Santais. Bí ré ina ghearradh ann agus
fcomharadh. Bí leirg ar na heanlaí
canntain ann, nuairi náé raih aon páirt
le cluar a cheabait tóibh ná fiú bláth amáin
ar na chairn. Cuir bláth áluinn a céann
an iorúcháin an bpríomh raih ac ní tairge
connaic ré an fuasgra ná rsonraí ré ar aip
fá'n talam apír agus éuairí a évalúáil tóibh
fóm, bí an oileánta rin tuisce aige do na
náisiúint.

“Tá failiúche ódá téanam ag an Eappadó
en an ngairidé reo,” ar riadpan; “Téan-
amhúi cennuríde ann i Scaiteamh na
Blianna.”

Cúip an Sineácta b'riat móí bán mar
faloé ap an b'réap agur cúip an Sioc dat
an ainsí ap na ceann. Annpín éugraoirí
impeadó doin Šaoit a dtuaró teat agur
comhnuairde Leo. Táimis rí. Bí níppre reo
falaing rionnaró agur i fáirgse go vlút
níppre. Bí rí a' b'úiltairíl ap futo an Sapphó
ap feadó an lae rin gur leas rí rimleap
an Éigirleán.

"Nae aoiúinn an ball é seo," ar riire.
"Caireap cuiméad a tabairt do na
Clára-Sneácta." Tugadh an cuiméad agus
tímeád na Clára-Sneácta.

Táiris na Cloca-Sneácta.
Táid lá aip feád thí huairé lioifír reo ag
lúpaod ceann an éairpleam go raibh bunáitse
a raibh te flinnite aipí réabta aca. Annún
t'iomáigíoir leo aip a mme-ghéipe as
deanamh tapt tapt aip fudo an Sapphóa.
Culait liat a bí oppa riúd, agus níos luigí
leat an ríoc ná a n-anáil.

Fatáć Sanntać, agur é ma ūurđe aš an
ūfumneóis aš upeatnú amáć aji a ūapiróa
fuap báń.

“Tá rún agam so utiocaíodh atáin iad
ar an atmúipí.”

Ach marúipí leir an Earrach níos déanach
ná an Samhain ach an oícheao. Úfhorann
an Fosgairt torlaidh buriúde bhrúda ar 'éan
Sapára, ach ar Sapára an Fácais níos
briomhaíodh don bárr.

"Tá rέ po-panntacé," an rέ.

Ba gheimhreadh riomhriodh é ann, agus
bhíodh an Sãoc a dtuairteas agus na Clochá-
Sneáctica agus an Sioc agus an Sneáctica
rém ag daonraimearsan na gceann.

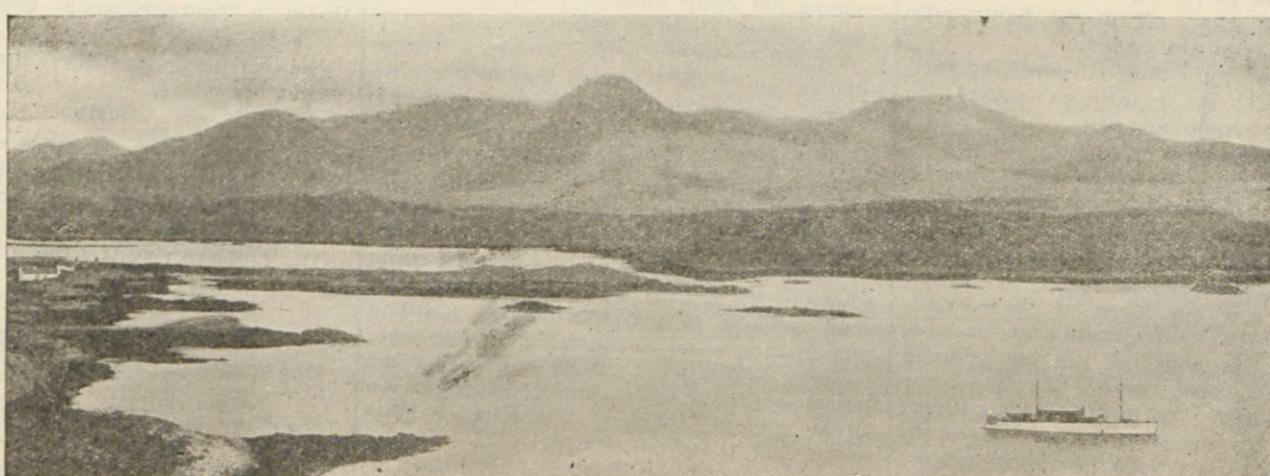
Máirtín nádhaibh an Fadaíc ma lúise an

... agus é ma dhuireacht d'ainm ré
ceol binn éigin. Ól a binne is bí ré ceap
ré guth iarr iuict ceoil an Rioch a bí as
vul éapt. Ni phair ann aé gleoipeac beag
agur i ait déonam ceoil taobh amuig den
fumineoir. Aé ar a fárdéar is bí ré ó chuala
ré ceileabair éan ma Sábhra párlaingead
nó go mba é an ceol ba binne aip an
domhan é. Annpín cumheatr itear le dámha
na gCloch-Sreacá agus éimp an Sãod a
ntusairt. Díreachéad le n-a curio dúscaigile,
go dtáinig an bala le cumha iarrteach éinge
ctíre an bhumineoir a bí an orgaist.

" Ni móroe naé bھul an tEannacé ap
Fagán pá tEimearó " app an Fatae.

Téigíré ré an leabharó de lím, sunt
peastnúis amach.

Céadó ba léní do? Raibhse iongantaé. Tír pell heas a bí in an mballa do pleáinmíng na páirtí iarrteáil agus bísodair ina ruidó ar Séaga na Gaeann. Ba é Seán Ó Catháin ní raibh chinn ann gan páirte i n-úinéire aip. Agus bí na chinn comh-imreathasach rín de bharr na páirtí beirt aip acaill airí gur éinreathas a scéalaithe bláth spóra réin: agus bí a scainc séas agus tá uargaod aca go néamh op a scionn. Bí na meanaí ais eiteall éapt agus iao ais iomparnaí le teamh áitair. Bí na bláth ais neapcaidh aniar tráth an bpréas agus iao ais gairpróise. B' aonúinn ar t-amharc é; aicín aon cúnne amáin den Sápmi ba gheimhreadh fór é. Ba hé an cúnne abhertear uaró é agus ma peapam ann bí acaíl beas. Níos féaró ré breit aip Séaga an Érainn, agus iar an láidir a bí ré s fuaidhreacht éapt pá n-a bun agus é ag amineadh go Séap. An chinn docht réin bí a mhaistreach le rioc agus le mnástaí atáin

Rathair i gConnamara.—Na Deanna Deola.

AN TUPAR FADA UAISNEAC

11.

Lappatar gan topas gan tarbh a b'i agam 'ran lappatar u'd a tugar ap mo cappaera an oróe a iarrí me aírige ap a leabaró agur a teaéit liom amac a b'ótar fada uaigneac na Saillimé. Ni tiocfaidh ré liom mar b'i ré no-móe. Ni no-móe a b'i ré aé eirean a b'i nól-leirgeamail ap éigise. Ni éigedéac ré go mbeád ré an ceataip aé an rath mire te fanamant leir go dtí rin? Ni rath mé muir ná 'r ní-beag an daogal agur é de cleáetád agam mo baile a fágáil ag an haon. Ni rath mé le cusoé a cup leir an scleáetád rin fór ap cuma ap b'.

Bualadh amac ag an haon a' élos ran oróe gan duine gan deóparde agur gan beann ap fáitcior ná ap uaignear na horóe, rílim gup beag a déanfaid a leitáeo. Silim gup beag a luigfead ré le na époide an tupar fada uaigneac rin a tabairt.

B'in é a b'i nómham amac an oróe reo agur mé 'mo fúidé in mo leabaró a' feácaint 'mo timéall go bfeicinn an rath ap aon duine d'na rath ag cotlach liom éigise ná a dul amac ap b'ótar fada uaigneac na Saillimé. Ni rath aé opim fém 'n opim fém amán. Ni rath oile opim. Ni rath fears opim. Ni rath d'fhusgall ná leirge opim agur tuige a mbeád?

Do leabaró do muintir 7 do baile a fágáil 7 bualadh amac ap b'ótar fada uaigneac na Saillimé leat fém ag an haon a' élos ran oróe. Ni móran a mbeád ré de mireac aige a leitáeo a déanam. B'iongantaé an tupar é. A leitáeo níop tuigé ariam ná má tuigé níop tuigé éomh naonpaic é 7 tús mire. Tupar fada a tabairt lá eicín i dtúir an fóisínaip, ná habair gup tuigé uaigneac é 7 na hém le reinnim óuit. An t-eap agur an rímuillán a' cup merdip ap do époide. Ná ceap gup ionann ceol na n-éan, monabas na rímuillán 7 géimneac na n-eap ran ló agur ran oróe. Tá riad b'ónnaeac uaigneac ran oróe go móri-móri má tá rí ciún. Luigéann an tuignear céadna go móri ap an d'fhorde má éigteann tú le na céadta uaigneac. Céadra fum-ra a rath an oipead reo de mireac agam bualadh amac liom fém de fúidé cor 7 baile móri na Saillimé a tabairt opim fém. An b'ótar fada uaigneac a' rínead amac roip mé fém 7 é agur opim é 'cup óiom.

Sníota a b'i agam go Saillimé an oróe reo ap tugar an tupar fada ap an mb'ótar fada uaigneac. D'fhorid ná deabaró ní rath opim aé mé ag imteacéit liom fém ó eoirí go cor. B'i ré moé—nól-móe le b'ait ap b'ótar leat fém an trád' rin d'oróe. Ceapt go leibh a b'eadh ré as an té náí éuala trád' ap tairb ná ap an-rípiodair na horóe ná ap a nór aé an té a éuala, deapbuiúim-re d'uit gup é a malairt de ríseal a b'eadh le n'airíng aige d'uit. So deimhn fém, ní ap an-rípiodair na h-oróe a b'i mo rímaonead an oróe u'd aé mé ag feácaint 'mo timéall 7 ag tabairt faoi deapa cé'n éigus a tugar an sealac ap muir 7 ap tis. Dat an aírgio ap an scuan taobh amuig óiom 7 an talam 'mo timéall b'reacuigthe le liathróidh beaga miona amair mion-phíorai beaga de'n aírgear seal ag an sealai a rath an trád' ap b'air an fóisí.

B'i na h-éin 'na scotlach tairb éip obair an lae ionna. Iao ap a ruimneac agur iao a' tóigáil a phír faoi éomhain lae eile, rin ná a' ceapad céibh le reinnim do na moéidíre é go dtugad an maitin. B'i ruan tróim ap an scotlach fór. Ni rath té le fágáil aí. B'i ré i dtom eicín i bhfaoi ó na námhar.

B'i éigle ruto ciún rocaid an trád' a rath mire 7 m'asonaí ap b'ótar fada uaigneac na Saillimé. An Spriéal bailigé agam agur mé a' déanam go mait. Sult b'reas a'm ran oróe. Mo époide éadrom gan b'ónn gan doilgear.

B'a glan a b'i na rpéartha, ba larta iao na péalta agur b'i an sealac lán agur i riap go mait ran sealai go rath mo rgáile caidte roip uaim. Ni rath tada faoi'n domhan le cors a cup liom an trád' a rathar

liom fém ag dul tarb d'úirtéid móri an Spriéil. An fáirige láim leir an mb'ótar gan seal go topa. D'fhorid fada uaigneac ap b'at an aírgio ap rínead riap roip mé agur Oileáin Ógair. D'fhorid bog gan cláróe gan fál, gan duine gan deóparde agur a tagar ann le linn gphime 'sur sealas. Nioph' é rin mo b'ótar-pa agur d'na mb'at é b'eadh ré gan trearnan go deo.

Oimicis liom le cnuatá-fiuibhail mairt gan fuaict gan fáitcior. B'i ré leat-uairi tarb éip a' d'ó. Mé uair go leit ap b'ótar 7 gan 'fíor agam an rath mé ceatramhád riap a' fiubhail. D'fhorid i nSaillim nól-luat. Ni b'eadh duine do muintir na cethre 'ne rurde nómham d'na b'fanann ap an fiubhail a b'i fum. D'fhorid go nónirebéamh iao luat 7 mar gheall ap rin níop mairt óiom iao a tappamgt opim. Nioph' mairt ná éorí ap b'it. Sin é an fáidh támé cinnit náí mairt leir an scleáetád éigise ná a teaéit liom comh moé rin ap mairtin.

Anoir b'i mé ap árto Dhoirfe Lóráin agur cup mé fum ann go leiginn mo rsit; go scatáinn píora den oróe agur go bfeicinn an rathair aoráinn a b'i tarb timéall opim. D'fhorid fada uaigneac a' rínead ó'n d'úiríng (i. tuplann) trearnna an éuan go h'óspainn. An b'fhorid ceadana faoi énocaí agur faoi gheanta. Sonn agur riap uairi d'ubh dorpe. Cuma an uaigseap ap Co. an Cláir. É b'reathnú go b'ónnaeac análl trearnna an éuan go d'fheacá mar b'eadh m'áthair b'uadarach 'na rurde corb temeacá ag caimeacá a mic a b'eadh tarb éip imteacéit ap fúise na b'fheacá. Coill móri na b'fheacá faoi b'um an árto taobh roip óiom a' rínead riap uairi ap feadó m'áthair. Ábha a' gluairpeacé tairb na Lá agur a curu ear le cloisteáil go roiléap ap an árto 'na rathair. Uairi roip gleann leathan agur gleann aoráinn áluinn. Ceol tróim ra ngleann rin a tagar ann le linn teaéit agur imteacéit na sealas. Támba na mblácaí ag éimhíair roip an gleanna agur é a' deapcaid uairi riap d'oróe agur de ló ap an scott. Cup mé leat-uairi óiom ap an árto áluinn reo agur annaip bogar liom aíspírt.

Tappamgt ap ghealán na líbíntí óiom éanac mé Réaltós na Mairne ag éigise 'ran oipeas. Réaltós na Mairne, rin i ip tairb le 'éigle mairtin agur go b'fheacá Dia ap an raoíghal aé go scilíre ri rin. D'fhorid deipreacáid leir an raoíghal reo, d'fhorid deipreacáid le gluairpeacé uirsi ir le fáid fém, deipreacáid le éan a' le chinn agur deipreacáid le enoc ir le b'án. An éanu ir mó de na péalta b'ionaid ap amairc agur an sealac fém b'i pí a' cailleadh a curu roilírt. An b'fhorid fada uaigneac a b'i leat-uairi ionna reo a' rínead ó'n d'úiríng (tuplann) trearnna an éuan go h'óspainn, b'i ré anoir glanta ap an árto áluinn reo. B'i a gnó rin déanta go dtéagáid oróe eile.

Le ríseal beaga b'i ré 'na mairneacán. B'i roilírt an lae taga agur roilírt na horóe imteigte. D'fhorid na hém agur d'fhorid ap a scuirc ceoil. D'fhorid an coimín ap an tom 'náí éotal ré go rímeacá ap feadó na horóe agur d'fhorid a' déanam rpóirt óró fém. Merdip agur átar a b'i oppa ap fadá b'reasacht agur fá d'álneacé na mairne. B'i an merdip céadna rin opim fém aé níop leigear opim fém é.

Ní rath aon cappaéra le feiceáil fór agur mara rath fém ba éuma rin liom. B'fhearr liom go móri fada a b'ait gan iao nuair naé rath an oipead den umhlaisgeac ionna agur go dtiocfaidh liom nuair a ghearró mé oppa. D'fhorid mór le Dia, má b'i mé aonair fém ap an mb'ótar fada uaigneac naé rath an t-uaignear a' boillealamh opim comh móri agur a fil mé. Ni rath ná éorí ap b'it.

O'fág mé árto na b'fheacá Maola 'mo d'fhorid agur roip liom an earga móri agur tairb fáidh-baile Ógair. D'fhorid ríom a' cup mé aon lá ariam ra mb'ónn agur nuair náí éigear níop bac mé le roipur an tigé bríta a bualadh aé roip liom gup fóisí mé Coill Ógair. Náí mion-minic a éuala mé,

"Náí móri an reodó 'ran tis,
Nuair a b'íor an éabhaltaí cnuim
Ir a curu pláta fóisí faoi fíotaf bána:

Agur anoir ó támá rí lionta,
Tiocfaidh anall na níste
Agur b'eadh riad ap cuairt m'íora i
Gcoill Ógair.

Níl iongantair ap b'it ann níste a teaéit tarb leat go coill Ógair. Níl iongantair aí b'it níste agur uairle móra cailleamhla an domhan fíré céile a teaéit le áilneacé na coille a feiceáil, le ceol ruannáit an eara a éloisteáil agur le cluar a tabairt do ceol b'reas éigoreamail na n-éan. Tá coill Ógair i ndónn d'allaó-mullós a éup ap feap na cnuatáighe agur na deirfe. D'allaó-mullós a éup aír agur é cionneal annaip i gceart-lap an b'ótar le dearcáid go ginn ap na cnuainte móra bláthnára, ap na hén ap an gheaoibh agur iao ag cup d'iosb' gac níota binn ap mairtin, go deimhn ní hiongantair.

B'i mé rán am i gcoill Ógair—an coill i d'ille faoi gheate na gphime. Suíodh mé ap flat an oipoide gup leig mé mo rsit, an rudo a teaptuis uair go ghearr. Tug mé cluar do gaoth échuaír na marone 'r'na cnuim, do na h-éin ap na cnuadáca agur iao ag reinnim go ghearr, agur do uirse na h'abann a b'i go cláirpánac a' déanam ap an b'fheighe d'ó. Cé le n'agair a rath an cláirpán ghearr reo ap mairtin? An opim-rá ná ap an scleáetád a b'i ré 'a déanam? Már opim-rá é níop t'uil me é agur i gceam atá 'fíor cé'n fát.

Níop fág mé ball na h'aité gup támáis cappaéraí Na Míne éigseam aíspírt. Annarín támáis cappaéraí an Chnuic go héadromh-éigreacé. B'i comhluataír agam faoi deipreacáid tairb t'ail. Ni rath mé níor fúidé liom fém ná ní rath mé níor fúidé uaigneacé tarb éip deidh mísle b'ótar a b'ait cuíca óiom agam gan duine ná deóparde agur gan beann ap fáitcior ná ap uaignear na horóe. Mairtin leir an scuirc eile de mo tupar níop fada ná tupar uaigneacé a b'i ann mar b'i mé cor ap éorí leir na cappaéraidé go ndeacar i gceart Saillim. Cinnigeadar riorgaír eamhli liom a glan na rímaonti uaigneacá i dtaoibh an tupair fada a tugar ap b'ótar fada uaigneacé na Saillimé ap mo ceann.

PÁDRAIDH O FÁDTARTA,
Baile na h'aité,
An Spriéal.

William P. Ó h-Uigín

SRADH LIAM, SAILLIM, 7
BAILE ÁTA NA RIOS.

DSOLTOIR USTOARDASAC GLUAISTEAD
MIC GIOLLA AN ÁTA.

DEASUÍSTEAR GAC SÓRT GLUAISTEAD
—NA MIREANNA A DAMEAS LE
AIBLÉIS AGUS EILE.

TRUCAIL AR LEIT I GSOMAIR
GLUAISTEAD A BRISTEAR O BAILE TIR.

TEAC AOIDEACHTA

DIC TEACHTHAIR LE HAIG LACHTA
UÍ MONSÁIN
CÁRNA.

RAOIKE. TÁ COMHAR REOLTÓIREACHTA.

BLAIDHEACHTA 7 GRÁMA ANN. TÁR-

AIKEACHT LOCA 7 FAIRNGE ANN. TÁ

ZOGA BLAIDILGE AG 'CUILE DUINE RA

TEAC.

Ceirt na Teangean San Aimaire

(Léigseáct a tús an Duacaillín Dúiné 1
mbaile Ála Chiat le goirí).

Ir iomána típ eile peacar Éire a bhrúil “ceirt teangean” d'á plérde innti. Tá ceirteanna de'n tróit reo ag cupi aip a lán de náriúinibh beaga na h-Eorpá i Lácaill na h-Uaire, agur feadóir a ráid sup feapí go mór a chuirgeas munntear na móri tisí an ólú-baint atá roip teanga agur náriúintaeat ná marí chuirgeas in Éirinn é. Cuigeann na daomhne tairisí ráile go bhrúil an ceangal céadna roip típ agur teanga ip tá idir éolann agur anam. Cuigeann riad supb i an teanga anam an náriúin, agur supb é an bár atá fá éomair an náriúin má leigteas do'n teangeam dul i léis. Ar an am céadna ní ceapt a meap go scuireann fúthu ná ndaoine in aon típ, go scuireann riad rium i gcuimhne teangan aé éomh beas. Ir cuma leo cé an teanga a labhrat riad Saé lá éomh fada ip chuirgeas riad camnt a gcomárran agur camnt na leabhar agur na bpáipear-nuacláctha ip feapí a chaitheas leo. A malairt de cípmí an fad a bhor ar an fluas. Ni hí an teanga ip cár leo. Ni scuireann riad rium aé n-a ngnótaibh féin, agur n-a bpáipear-náriúinibh raoisalta féin. Cúiní i gcar, marí fómpla anam, munntear na h-Eorpáin. Ir léiri do óvine aip bit a bhrúil raoisalta na rúl aige sup mó go móri an rúil a chuirgeas an fadair báirí de na daomhí raoisalta capall i Sarana ná a chuirgeas riad in éimniú Saeðealacl. Fágann riad an fáirneir a teartusgeas uata n-a daonob riút in na páipéaribh gallta. Cad éinise a mbéað duaróit aigne oíche, marí rin, mairí fiong féin go bhrúil an teanga ag fágáil báirí ran n-Saeðealacl in aghair an lae, agur go bhrúil anam na h-Eorpáin ag fágáil báirí ar an am céadna!

Aip an daobh eile de'n rééal, ám, tá daomh inntleacataca inr gáé aon típ, agur ní h-iad na “daomh móra” iad, a chuirgeas bhrúis na ceirte. Siad na daomh ip mó riuaim agur éipinn iad, daomh aigeantaclá, gásáipreacá, fad-raoisaltaibh sup mó aca ríante agur clú a dtípe ná a gcomróit agur a leap féin. Daomh naé riuaim riuim ruamhír doibh féin, aé iad d'á gcuimíen ar a mocht, agur iad ag obair ar lán a n-éigí, cuma céarto a gníor ar fluas, ag raoisalta anam a dtípe do fágáil agur copairt a déanamh aip clú an náriúin. Mile moláil le Dia go bhrúil daomh de'n tróit rím in Éirinn agur i dtíoptair eile, daomh a bhrúil an ríplann agur an ríplann ceapt ionta. Daomh iad-pan a bhrúil eorúde agur compair aca, agur iad a bhrúil ré de rún aca a noualgas do comhlíonat, agur an náriúin do éip in uaétag in amháin an ríluais agur in amháin aen traois. Ceapar go dtiubharpair ré bheir meirísh túinne, Saeðil, beagán a ráid libh anocéit i daobh a bhrúil ar riabal ag daomh de'n tróit rím atá luairde agam, daomh éipimeamla, duitheataca atá ag raoisalta a teanga féin do éonneáil beo i dtíp eile a bhrúil gáol ag Éirinn téi. Si an Aimaire ní an Bhréar an típ rím. Tácair ag torú ar tróit móri do déanamh annín tall ar ron a teangean duitheataip agur níos mórde túinne ríordéar a déanamh aip a n-obair téinte go dtiubharpair ré congnamh túinn féin.

Ní béisí ré d'am agam dul riad aip ríoptar na h-Aimaire. Ir leoir a ráid sup típ ar leit fá éeannar pionnra a bí innti go dti bláthain a 1491, tráit ar pórtaí an hamh-pionnra Anne de Bretagne le Séaplar VIII., ní na Fraince. Ceanglaibh an típ le mheáct na Fraince annín, aé maeann glaobh féin ní támáil aon meáit ná aon aip a mb'fíu tráct aip, aip déanamh ná aip éeacataibh na típe go dti sup éipis na Fraince aí, aé maeann in aghair an níos imbláthain a 1792. Réabair an típ aip fad ó éeile an tráit rím. Bhrí cogáil móri aí, aip an Aimaire. Rinneadh léiri-repor aip an duitheataip, aé ba é an éuro ba meara de'n rééal sup minneadh tean-phoibinní na Fraince n-a départ-

mentí (contaet), agur sup tusaod “La patrie, une et indivisible, aip an típ aip fad. Féliche, ní via bhréig, Ríagaltar na Fraince oíomh i leit reaoi le patrie, une et indivisible, agur bionn luict an mhaigaltair go mór anuas aip óvine ní aip bream naé pléactann po'n via-bhréig é. Tá bream láitír ran Aimaire aip beag oíche bheit fá rmaet ag munntíp páip. Ir feapí leo a bpáipear féin, a mbéarca féin, a teanga féin, ná mhaigaltar, ná béarca, ná teanga na Fraince. Tá an oíreadh rin meapa ag an bream rin aip luict an mhaigaltair agur bís agamne aip Caiplean Ála Chiat, agur ré aip rmaet céadna atá d'á cup oíche ip cup luict an Caiplean orainne. Tá riad le 9,000,000 aip baois aip talamh na Fraince naé labhrann Fraince, 1,250,000 óisob-pan ran Aimaire anam. Ir cuma le mhaigaltóip na Fraince rin. Dap Leo-pan nil aé aon teanga anam ran típ, agur tá riad ag déanamh a n-éigí le Saé aon teanga duitheataip naé Fraince, do ríomh agur do élaorú. Ni feileann teanga eile do'n patrie une et indivisible. An port céadna atá ag na gallair reo 'Gáinne, nísl gába le h-aon teanga aé teanga na h-impreacáta!

Ní Fraince aip Bhréarais (Aimaire) de'n trean-bunád ceiltéac a bí i n-áitro-péim i Romhána h-Éorpá na ciantsa caipbheacá ó fom reaoi iad. Ni Saeðil iad. Náriúin de'n éineadó céadna a bhrúil a n-áitroimh fágáil ran mbréatamh Bhrí agur i gCormhá Bhréatamh na Bhréatamh Móire reaoi iad, agur tá gáol gáiprú ag an mbréaromh leip an mbréatamh. Siad ó haille móri San Bhríec a labhrat aip Bhréaromh. Labhrann Saé uile óvine i, aip aonach agur aip mhaigalt, aip an mbótar, eorí teallair, aip an tráit, aé anamh inr na bairtibh móra Salánta marí a mbionn an bouipseoirí agur oífisísh agus mhaigaltair n-a gcomárran. Ni gába a ráid libh supb iad an bream céadna iad-pan a bhrúil rean-áitne agamn oíche i n-éipinn, an bream a bhrúil ríoch-meap aca ar gáol aon ríut naé bhrúil bun gallta faoi. Tá deirbhídeat móri roip rtáit na Bhréaromh agur rtáit na Saeðil reo 'Gáinne. Ni labhrat aip Saeðil go coitceanntha ran típ aé anamh ran n-Saeðealacl, aé ip beag áit i n-éipinn naé bhrúil Saeðilgeóip le fágáil ann. Cíp leip rin tá aip teanga d'á munaibh anoir inr gáol aon bun-reoil agur inr an seúr ip mó de na rgoltaclá eile. In a túairí rin, mairí fiong féin go bhrúil daomh i n-éipinn a bhrúil fuat níme aca d'ápti teangean agur do gáol éimniú Saeðealacl, níl an raoisalta aip fad aip a man aca ran tSaoiptat, fá lácaill. Tá a fior agamn naé bhrúil duaróit agamn oíche-pan fór, aé tá ag éipis línn agur maeann leaganuaidh de'n obair san ríaoi, san lagáil límne, nílmo in amharc go mbótar Saeðil in uaétag fór n-a ríocháis féin. Ni marí rin atá an ríomh ag aip scáiptí ran Aimaire. Labhrat aip teanga náriúinta go coitceanntha, aé ní munntear i aip i gcoipr-reoil. Páiptí óga naé gcoiprreann aon teanga aé Bhréaromh taobh amuig de'n ríoil ní tuigtagh aon teanga aé Fraince doibh taobh iptis de'n ríoil. Cíp leip rin tá rgoltaclá ran Aimaire n-a mbuaitear páipte aip bit má éeipreann an munntóip é ag labhairt teangean a tháctair agur a tháctair. Ni labhrann riad an teanga a munntear doibh agur ní munntear doibh an teanga a labhrat riad. Ni haon iongnaid marí rin, go bhrúil cíl móri aip munntíp na típe éeal ordeacair. Ni h-aon iongnaid go bhrúil a lán móri aca san foislaim, san eolair, agur vi-mear aip na Fraince aip d'á péip. Ni h-aon iongnaid go bhrúil Oíreas aip a chuirgeas doibh ran bhrainneir téinte go n-éipreocáil leo dul éin cumhá ran traois móri. Sé ip doibh leo-pan supb i an Bhréaromh fát an aineáilair a bhor gáé gcommeáil riad, aé ní fiong é. Ni aé éimniú anamh ag déanamh doibh láthair ré mó níac munaibh iad i dtíp a n-éigí tráit aon teangean anamh a chuirgeas riad.

Ní móri dom a innreacáit anoir cé marí tátair aip tabhairt fá an ngalair do leigear 7

meirneacá a tabhairt doibh-rean a bhrúil mhaigaltar na Fraince ag raoisalta a n-óigreacáit to baint tisob. I mbliadhain a 1925 do cuigeadh mhaigaltair riadteamh aip bun fá'n aíomh “Swalarn.” Ni raiub ann aip dtíp aip aguirín leip an bpáipear “Bhréar Átao,” aé tairisí éir bláthána ná marí rin, minneadh mhaigaltair aip leit de, agur cuigead é in eisip ó'n am rin amach i mbhírt. Saé aon raoisalta a tusaod leip an mbréaromh a cup éin cumhá eile aon teanga féin, de néipí marí bís rí, ni raiub ri feileannácl do éigírthi ordeacair. San dapna cár de, ni raiub an pobal Bhréarac ag cumhá aip ríut aip bit a bain leip an teangan. Ni raiub riad ullam. Niopb feidhmi leó a raiub ceapta ag munntíp “Swalarn” a chuirgeas i gceapta. Bhréaromh anoir an d'á éuro rin de ríomh na teangan ran Aimaire agur cé marí tá “Swalarn” aip tabhairt fá na ceirteanna reo do ríomhreacá.

Níop raoisalta aip Bhréaromh leip na ciantsaibh. Taoibh amuig de ríomh rean-realta agur de ólántaibh, agur d'áimhánibh, ni raiub aon litriúdeat Bhréaromh ann a mb'fíu tráct aip. Bí an teanga dealúigte ó éeile n-a canamhaintibh San aon éeangal eadóige. Bí ceirt na gcanamhaint níor meora aca tall ná tá rí agamne. Cé aip bit é bí ríomh daomh aigeantaclá ann ríut aip cuigead “Swalarn” aip bun, a minne a scion féin aip ron na teangan. Rinne Francorp Vallée, reoláipe an-éile, minne ríomh obair móri aip ron na Bhréaromh mar teangan liceartha. Aip-rean atá a hurbheacáil go bhrúil aon litriú anamh ran mbréaromh, cuma cé'n éanamh a labhrat, taobh amuig de'n éanamh atá i n-ólántaibh Vanner. Slac munntear “Swalarn” leip an litriú rin agur níop slac, agur ní slacfaidh riad le haon litriú eile aé le hagair canamhante Vanner amamh. Ceaparibh go bhráifí an teanga na príaris mura rocpuristí ceirt an litriúte de néipí marí rocpuris an t-ácadamh Fraince aí litriú na Fraince. Bí ceirt eile le ríomhreacá aip “Swalarn.” Connaictear do luict a ríopta nári leor camnt na daomh anamh do Saeðealacl, aé ip beag áit i n-éipinn naé bhrúil Saeðilgeóip le fágáil ann. Cíp leip rin tá aip teanga d'á munaibh anoir inr gáol aon bun-reoil agur inr an seúr ip mó de na rgoltaclá eile. In a túairí rin, mairí fiong féin go bhrúil daomh i n-éipinn a bhrúil fuat níme aca d'ápti teangean agur do gáol éimniú Saeðealacl, níl an raoisalta aip fad aip a man aca ran tSaoiptat, fá lácaill. Tá a fior agamn naé bhrúil duaróit agamn oíche-pan fór, aé tá ag éipis línn agur maeann leaganuaidh de'n obair san ríaoi, san lagáil límne, nílmo in amharc go mbótar Saeðil in uaétag fór n-a ríocháis féin. Ni marí rin atá an ríomh ag aip scáiptí ran Aimaire. Labhrat aip teanga náriúinta go coitceanntha, aé ní munntear i aip i gcoipr-reoil. Páiptí óga naé gcoiprreann aon teanga aé Bhréaromh taobh amuig de'n ríoil ní tuigtagh aon teanga aé Fraince doibh taobh iptis de'n ríoil. Cíp leip rin tá rgoltaclá ran Aimaire n-a mbuaitear páipte aip bit má éeipreann an munntóip é ag labhairt teangean a tháctair agur a tháctair. Ni labhrann riad an teanga a munntear doibh agur ní munntear doibh an teanga a labhrat riad. Ni haon iongnaid marí rin, go bhrúil cíl móri aip munntíp na típe éeal ordeacair. Ni h-aon iongnaid go bhrúil a lán móri aca san foislaim, san eolair, agur vi-mear aip na Fraince aip d'á péip. Ni h-aon iongnaid go bhrúil Oíreas aip a chuirgeas doibh ran bhrainneir téinte go n-éipreocáil leo dul éin cumhá ran traois móri. Sé ip doibh leo-pan supb i an Bhréaromh fát an aineáilair a bhor gáé gcommeáil riad, aé ní fiong é. Ni aé éimniú anamh ag déanamh doibh láthair ré mó níac munaibh iad i dtíp a n-éigí tráit aon teangean anamh a chuirgeas riad.

(Aip lean.)

AN STOC.

A Capa,

Ap éiupi tú vo siontúr níteas agamn le h-agair na bláthána reo éugainn!

DÉAN ANOIS É.

Níl ann aé 3/- le h-agair na bláthána!

